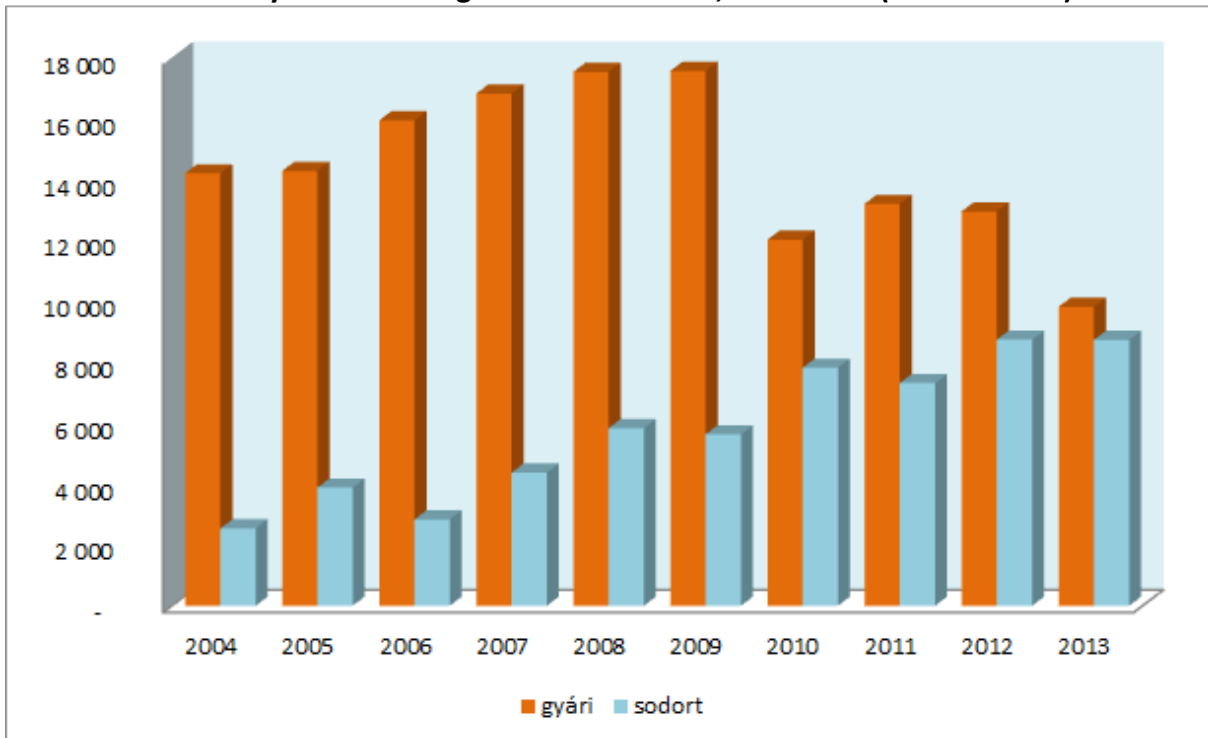

EL NEM FÜSTÖLT MILLIÁRDOK – AVAGY A DOHÁNY KISKERESKEDELEM MONOPOLIZÁLÁSÁNAK ELSŐ ÉVE

2013-ban visszaesés volt a dohánypiacon, miután 21,6 milliárd szálról 18,5 milliárd szátra esett vissza a legális fogyasztás 2012-höz képest. Ez a csökkenés azonban úgy következett be, hogy a gyári cigaretták száma erősen mérséklődött, míg a sodort dohány fogyasztása gyakorlatilag stagnált (így a dohányfogyasztás megoszlása a 2012-es gyári 60%, sodort 40%-ról 53%-ra és 47%-ra módosult), melynek hatására a költségvetés bevételei közel 41 milliárd forinttal, 466 milliárd forintról 425 milliárd forintra estek vissza egy év alatt.

A NAV adatai szerint 2014 első három hónapjában összesen 1,7 milliárd szál gyári és 1,3 tonna sodort dohány fogyott. Ez kb. 3,9 milliárd szál cigarettának felel meg, míg tavaly ugyanezen időszakban még 4,5 milliárd szál volt a fogyasztás. Ezen belül **az előző évi fogyasztás 70%-ára esett vissza a gyári cigaretta eladott mennyisége**, míg a vágott dohányé 8,5%-kal nőtt. Vagyis a 2013-ban elindult kedvezőtlen folyamatok idén is folytatódni látszódnak.

A dohánytermékek forgalmának alakulása, 2004-2013 (milliárd szál*)

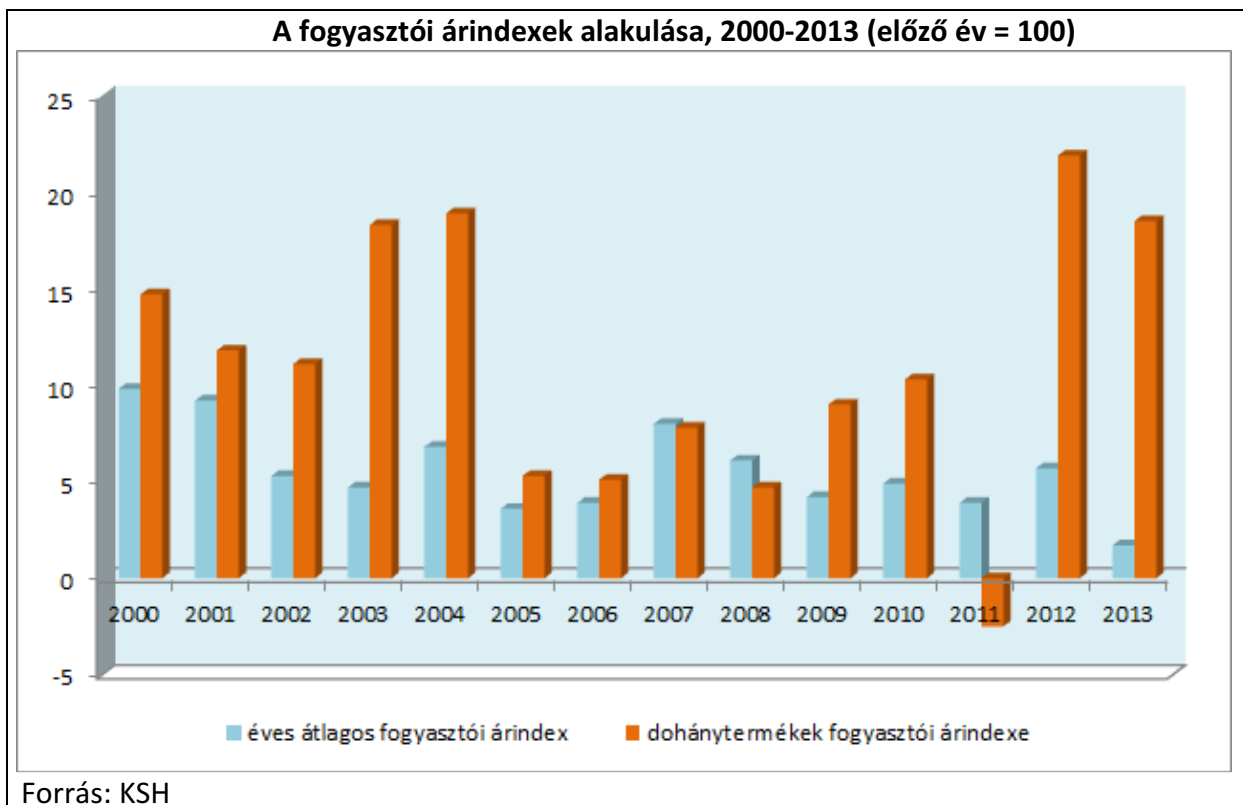

Forrás: NAV adatok alapján saját számítás.

*1 szál cigaretta = 0,6 gramm vágott dohány alapján

Sok szakértő a visszaesést annak tulajdonítja, hogy egyrészt nőtt a dohánytermékek feketepiaca, másrészt a lakosság egy része csökkentette a „bevitt”. Egy, a GfK által készített jelentésből az derül ki¹, hogy 2012-ről 2013-ra a **dohánytermékek illegális árusítása 725 millió szálról 1,1 milliárd szálra nőtt, s így a feketekezelkedelem súlya 5,1%-ról 11,8%-ra bővült.**

Az éves fogyasztói árindexet vizsgálva láthatjuk, hogy **a dohánytermékek árindexe szinte minden évben meghaladja a többi termékét.** Vagyis a dohánytermékek megdrágultak a többi termékhez képest. Aminek a következménye valószínűleg az, hogy **megindult egyfajta helyettesítési „trend”,** melynek egyik szereplője a sodort cigaretta (vágott dohány) volt, mivel az ezekből készíthető cigaretta „előállítás” a gyári készítményekhez képest jelentősen olcsóbb. Másrészt egyes, a dohánytermékektől kevésbé függő csoportokban a dohány fogyasztása csökkent, ami az összes eladott mennyiséget is mérsékelte.

A GKI Zrt. által 2013 októberében készült felmérés szerint a lakosság 27%-a dohányzik napi rendszerességgel. Ugyanakkor az OEFI által 2013. szeptemberben készített felmérés azt jelzi, hogy a felnőtt magyar lakosság 19%-a naponta, 2%-a alkalmanként dohányzik, míg 57%-uk nemdohányzó, a többi (22%) pedig korábban dohányzott, de már leszokott. Ez azt jelentené, hogy a korábbi (2012) 29%-os dohányzó népesség 21%-ra zsugorodott, amit azzal támasztottak alá, hogy a népesség 6%-a szokott le a dohányzásról egy év alatt (ami a korábbi dohányosok csaknem ötödét jelentené).

¹http://www.napi.hu/magyar_gazdasag/szazmilliardos_rejtely_a_magyar_cigarettafapiacon.577054.html

Az adatoknak extra fűszerezést ad az is, hogy az előző években is készültek felmérések e téren, és ekkor az adatok többnyire egyeztek. Ahhoz, hogy 6 százalékpontos visszaesés következzen be, drasztikus dolgoknak kellett volna történniük. A felmérés készítésekor a dohánytermékeket fogyasztók már elszenvedtek pár árnövekedést és annak „mellékhatásait”. Az egy évvel korábbi dohányosok ötödének eltűnése tehát nem valószínű és nem is magyarázható. **Ugyanakkor a dohány kiskereskedelem monopolizálása valóban kizoríthatott (főleg községi) lakosokat a legális piacról.**

A GKI Zrt. a meglévő adatokat – ezen belül saját, reálisnak tartott felmérését felhasználva megbecsülte, hogy a dohány kiskereskedelem „átalakítása” önmagában mibe került a költségvetésnek. A modellek alapján 2013 II. félévében kb. 0,7 milliárd szál eltűnését okozta a monopolizálás, **ami a költségvetésnek 6 hónap alatt legalább 17 milliárd Ft-jába került csak 2013-ban.** Emellett az erőteljes drágulás szorított ki fogyasztókat a piacról, illetve a feketekereskedelem súlya is emelkedett. 2014-ben a 2013-as folyamatok élnek tovább: az **összes dohánytermék fogyasztás (szálban mérve) 11,9%-kal csökkent az I. negyedévben.** Ez a visszaesés kb. **15 milliárd Ft adóbevétel kiesést** jelent az államnak három hónap alatt. Ugyanakkor az áthúzódó hatások miatt (a második félévben tartósan alacsony szinten stabilizálódott a legális fogyasztás) az összes kiesés várhatóan 30 milliárd Ft körül alakul az év egészében tavalyhoz képest. Vagyis évente (2012-höz képest) 70 milliárd Ft, vagyis egy stadionprogramnyi bevétel esik ki a költségvetésből. Ebből **évi 30 milliárd Ft a dohány kiskereskedelem átalakításának közvetlen vesztesége.**

GKI GAZDASÁGKUTATÓ ZRT.

1092. Budapest, Ráday u. 42-44.

Telefon: 06-1-318-1284

E-mail: gki@gki.hu; molnar.laszlo@gki.hu

További információk: Molnár László vezérigazgató